

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Кафедра обліку і аудиту

Некрасова Вікторія Олександрівна

ОБЛІКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

АВТОРЕФЕРАТ

дипломної роботи на здобуття
ступеня вищої освіти магістр
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:
док. екон. наук, проф. Великий Ю.В.

Рецензент:
канд. екон. наук, доц. (б.в.з.) Васильєв А.А.

Миколаїв 2020

Магістерська робота є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі обліку і аудиту Чорноморського національного університету імені Петра Могили Міністерства освіти і науки України.

Керівник роботи:

Доктор економічних наук, професор

Великий Юрій Володимирович

Чорноморського національного університету
імені Петра Могили

Рецензент:

Кандидат економічних наук, доцент (б.в.з.)

Васильєв Андрій Анатолійович

Чорноморського національного університету
імені Петра Могили

Захист відбудеться 24 лютого 2020 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні екзаменаційної комісії у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10, аудиторія 10-306.

З магістерською роботою можна ознайомитися у бібліотеці Чорноморського національного університету імені Петра Могили (54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10).

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В умовах сучасного економічного становища в Україні та тенденції до світової глобалізації ринків у суб'єктів господарювання, незалежно від їх організаційно-правової форми, виникає потреба у капіталі для забезпечення нормальної діяльності підприємства та забезпечення його фінансової стійкості. У зв'язку з цим з'являється низка питань щодо управління структурою власного капіталу підприємства, яка є своєрідним відображенням усіх тих економічних перетворень, що відбуваються у вітчизняній економіці. Ефективна політика управління підприємством суттєво підвищує рівень його фінансової стійкості, відповідно виникає необхідність формування найбільш оптимального механізму управління структурою власного капіталу для його ефективного використання.

Створення і нормальне функціонування підприємств будь-якої форми власності неможливе без формування достатнього обсягу власного капіталу. Власний капітал утворюється за рахунок особистої участі власників у його формуванні. При цьому, створюючи капітал підприємства, власник частково втрачає прямий зв'язок з капіталом, і він фактично стає власним капіталом підприємства, а не власника. Власний капітал, зазвичай, вкладають у довготермінові майнові цінності, а тому його капіталізація досить висока, іноді наближаючись до 100 %. Власний капітал підприємства може формуватися як завдяки зовнішнім, так і внутрішнім джерелам коштів.

Слід відзначити достатню авторів сучасного дослідження власного капіталу як економіко-правового елемента господарської діяльності та складової бухгалтерського обліку та аналізу, а саме Ф. Ф. Бутинець, Л. О. Бойко, К. П. Боримська, П. А. Лайко, В. В. Сопко, Т. Г. Камінська, О. І. Пилипенко, Є. В. Мних, Н. Г. Виговська.

Ураховуючи попередні надбання великої кількості науковців, що досліджували власний капітал як економіко-правовий елемент господарської діяльності, слід відмітити відсутність єдиних методичних та організаційних підходів до концепції бухгалтерського обліку та аналізу в системі управління економікою, що і зумовило актуальність теми дослідження.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою дослідження є узагальнення теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аналізу власного капіталу підприємства.

Досягнення визначеної мети передбачає постановку та вирішення наступних завдань:

- розкрити теоретичні аспекти обліку та аналізу власного капіталу підприємства;
- визначити особливості класифікації власного капіталу відповідно до вимог вітчизняних та міжнародних стандартів обліку;
- дослідити методологію аналізу власного капіталу на підприємстві;
- надати загальну організаційно-економічну характеристику...;
- визначити напрями організації бухгалтерського обліку та порядок формування облікової політики щодо власного капіталу на підприємстві;
- надати аналіз формування власного на підприємстві....;
- розробити шляхи вдосконалення організації і методики аналізу

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес обліку та аналізу власного капіталу підприємства.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретичні та організаційно-методичні положення обліку та аналізу власного капіталу підприємства.

Методи дослідження. Під час проведення дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи. При розкритті теоретичних положень в роботі застосовувався діалектичний метод пізнання, який дав змогу вивчати економічні явища у розвитку й взаємозв'язку. При дослідженні методичних та практичних аспектів обліку застосовувалися індукція та дедукція, методи теоретичного узагальнення, групування і порівняння, методи економічного та фінансового аналізу.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою виступають законодавчі та нормативно-правові акти національного та міжнародного рівня, що регламентують облік дебіторської заборгованості, монографії та наукові статті, підручники вітчизняних та закордонних авторів, матеріали наукових конференцій, статистичні дані, ресурси мережі Інтернет, а також статутні та організаційно-розпорядчі матеріали, первинні документи, облікові реєстри та фінансова звітність досліджуваного підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у тому, що:

отримало подальший розвиток:

- методика обліку власного капіталу шляхом визначення його структурних складових, що дає змогу підвищити оперативність та якість інформаційних потоків об'єктів обліку;
- вивчення сучасних тенденцій оцінювання, управління кругообігу капіталу та побудові ефективної моделі внутрішнього контролю з врахуванням інформаційних потреб різних рівнів управління підприємством.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається з таких структурних елементів: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. Основний зміст роботи викладений на 83 сторінках друкованого тексту. Кваліфікаційна робота включає 3 рисунки, 10 таблиць, 66 найменувань у списку використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, його методи та інформаційну базу, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

Перший розділ «Теоретико-методичні засади обліку та аналізу власного капіталу підприємства» присвячено вивченню теоретичних аспектів обліку та аналізу власного капіталу, методів його обліку, обчислення та аудиту.

Ефективна діяльність суб'єктів господарювання в Україні потребує управління фінансовими ресурсами, а саме власним капіталом підприємства. Таке управління повинно забезпечити основи для стабільного розвитку підприємства та його постійного зростання на ринку. В основі системи управління головним поняттям, що характеризує власний капітал, є поняття власності капіталу. А тому кожне рішення, яке пов'язане з управлінням власним капіталом, повинне прийматися з погляду його впливу на вартість підприємства загалом. Основними складниками управління власним капіталом є:

- постановка завдань управління: формулювання цілей управління, визначення функцій об'єкта управління, вибір керуючих впливів (нормативні акти, програми, плани, накази, розпорядження, інструкції, вказівки керівництва, моральні та матеріальні стимули), визначення показників якості управління, облік впливів зовнішнього середовища;

- розроблення принципів управління: визначення функціональної та алгоритмічної структур керуючого об'єкта;

- розроблення методів і засобів аналізу процесів у системах управління;

- розроблення методів синтезу структур і розрахунку параметрів керуючих об'єктів.

Власний капітал, як об'єкт бухгалтерського обліку, почав розглядатися з моменту створення в Україні ринкової інфраструктури та трансформації системи бухгалтерського обліку відповідно до світових стандартів.

Відповідно до НП(С)БО 1 та Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, власний капітал містить сім складників: зареєстрований капітал; додатковий капітал; капітал у дооцінках; резервний капітал; нерозподілений прибуток (не покритий збиток); неоплачений капітал; вилучений капітал.

Основний елемент власного капіталу – зареєстрований капітал, який, власне, використовується під час характеристики фінансового стану підприємства.

Основним джерелом, де акумулюється та систематизується необхідна інформація, є бухгалтерський облік. Наявність капіталу є умовою створення та розвитку бізнесу. Підприємство, що здійснює господарську діяльність окремо від інших, має володіти капіталом. Структура й динаміка власного капіталу є найсуттєвішими показниками, що визначають фінансовий стан підприємства. Власний капітал показує частину майна підприємства, яка фінансується за рахунок коштів власників та власних засобів підприємства.

Існує кілька методів розрахунку капіталу. Один з них – традиційний рахунковий метод. Розрахунок капіталу рахунковим методом проводиться як визначення суми балансових рахунків:

1. Акціонерного капіталу;
2. Іншого капіталу: нерозподіленого прибутку; резервів; доходів від переоцінок; премій на акції.

Величина капіталу, обчислена таким чином, не несе в собі необхідної точності через відсутність методологічної бази, і як наслідок - неможливості

врахувати всі складові капіталу. Тому необхідно робити коректування з використанням найбільш зваженого підходу до обчислення поточного стану капіталу, що називається "чистими активами" підприємства. У той же час роль і значення даного показника у веденні бізнесу розкриті недостатньо, і про чисті активи, як правило, мова йде тільки як про показник для оцінки ступеня ліквідності підприємства і визначення можливості виплати дивідендів акціонерам.

Основними завданнями аудиту власного капіталу є (рис. 1):

- перевірка достовірності відображення показників щодо власного капіталу, встановлення законності й правильності їх формування;
- установлення повноти формування статутного (пайового) капіталу, відповідності фактичних внесків учасників умовам установчих документів, дотримання засновниками термінів внесення часток до статутного (пайового) капіталу;
- перевірка стабільності величини статутного капіталу, його відповідності розміру, визначеному установчими документами;
- перевірка достовірності формування і використання додаткового капіталу;
- перевірка достовірності формування і використання резервного капіталу;
- перевірка достовірності формування і використання прибутку (списання) збитку.

Рис. 1. Завдання аудиту власного капіталу

Предметом аудиту операцій з власним капіталом є процеси та господарські операції, пов'язані з формуванням різних видів власного капіталу, а також відносини, що виникають при цьому між підприємством та його власником і працівниками.

Джерелами інформації для аудиту операцій із власним капіталом є:

- наказ про облікову політику підприємства;
- документи, що підтверджують право власності на майно і кошти, що становлять внесок до статутного (пайового) капіталу: свідоцтво про право власності на нерухомість, земельні ділянки, транспортні засоби, інтелектуальну власність тощо;
- організаційні документи: свідоцтво про державну реєстрацію; накази та розпорядження; протоколи про результати закритого перепису, про підсумки торгів, зборів засновників або акціонерів; довідки про взяття на облік у податковому органі, про реєстрацію в органах статистики та відповідних відділеннях позабюджетних фондів; ліцензії на види діяльності, що підлягають ліцензуванню згідно з законодавством; патент для суб'єктів малого підприємництва; протоколи зборів засновників, акціонерів; реєстр акціонерів для акціонерних товариств; накази, розпорядження та внутрішні положення;
- первинні документи з обліку статутного (пайового) капіталу: статут, установчий договір, накази, довідки та розрахунки бухгалтерії тощо; виписки банку, прибуткові касові ордери, акти оприбуткування майна, поданого як внесок у статутний капітал;

- облікові реєстри, що використовуються для відображення операцій з обліку власного капіталу;
- акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю;
- звіт про власний капітал.

У **другому розділі** «Організація обліку та аналізу власного капіталу підприємства» висвітлено особливості організації бухгалтерського обліку та аналіз власного капіталу ПАТ «Укртатнафта».

Публічне акціонерне товариство «Транснаціональна фінансово-промислова нафтова компанія «Укртатнафта» є найсучаснішим нафтопереробним комплексом України, який має найбільшу глибину переробки в країні та здатний переробляти різні види нафтової сировини.

Організаційна структура ПАТ «Укртатнафта» складається з апарату управління, якому підпорядковуються відокремлені структурні підрозділи підприємства: управління, відділи, цехи, виробництва, служби і підрозділи ПАТ. Організаційна структура ПАТ являє собою системну організацію всіх зазначених складових структури, підпорядкованість та підзвітність один одному і вищому органу управління, а також набір координаційних і інформаційних зв'язків, порядок розподілу функцій управління по різних рівнях і підрозділам управлінської ієрархії.

Для економічної характеристики результатів діяльності підприємства наведено горизонтальний аналіз балансу ПАТ «Укртатнафта» за 2018 рік (табл. 1).

Таблиця 1

Баланс (Звіт про фінансовий стан) станом на 31.12.2018р., тис.грн.

Показник	на 01.01.2018	на 31.12.2018	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
АКТИВ				
I. Необоротні активи, в т.ч.	5 755 192	5 472 521	-282 671	-4,91%
нематеріальні активи	4 332	6 474	2 142	49,45%

незавершені капітальні інвестиції	898 551	963 769	65 218	7,26%
основні засоби	4 852 251	4 475 372	-376 879	-7,77%
довгострокова дебіторська заборгованість	25	26 791	26 766	107064,00%
інші необоротні активи	33	115	82	248,48%
II. Оборотні активи, в т.ч.	8 542 071	9 331 024	788 953	9,24%
Запаси	3 931 345	2 384 198	-1 547 147	-39,35%
векселі одержані	186 376		-186 376	-100,00%
дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	3 658 899	4 399 490	740 591	20,24%
дебіторська заборгованість за розрахунками	439 077	2 021 803	1 582 726	360,47%
інша поточна дебіторська заборгованість	221 920	428 872	206 952	93,26%
грошові кошти та їх еквіваленти	104 454	96 661	-7 793	-7,46%
III. Необоротні активи і групи вибуття	11	12	1	9,09%
БАЛАНС	14 297 274	14 803 557	506 283	3,54%
ПАСИВ				
I. Власний капітал	1 043 879	686 210	-357 669	-34,26%
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	693 918	1 626 940	933 022	134,46%
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	12 559 477	12 490 407	-69 070	-0,55%
БАЛАНС	14 297 274	14 803 557	506 283	3,54%

Облік власного капіталу залежить від організаційно-правової форми підприємства, вимог чинного законодавства країни щодо мінімального розміру статутного, резервного капіталу тощо. Організація бухгалтерського обліку власного капіталу передбачає забезпечення своєчасного виконання завдань планування, контролю, управління. Також необхідне надання повної правової та неупередженої інформації за мінімальних затрат засобів і праці. Об'єктами організації обліку власного капіталу є первинний етап,

поточний та узагальнюючий, а об'єктами кожного етапу є номенклатури, носії номенклатур, їх рух та забезпечення. Загальні вимоги до первинних документів, облікових реєстрів та бухгалтерської звітності встановлює Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Характерними особливостями організації обліку власного капіталу є організаційно-правова форма підприємства, яка визначає зміст фінансових відносин у процесі формування статутного капіталу, відповідальності за зобов'язаннями, розподілу та використання прибутку.

Складові організації бухгалтерського обліку власного капіталу на підприємствах представлені на рис. 2.

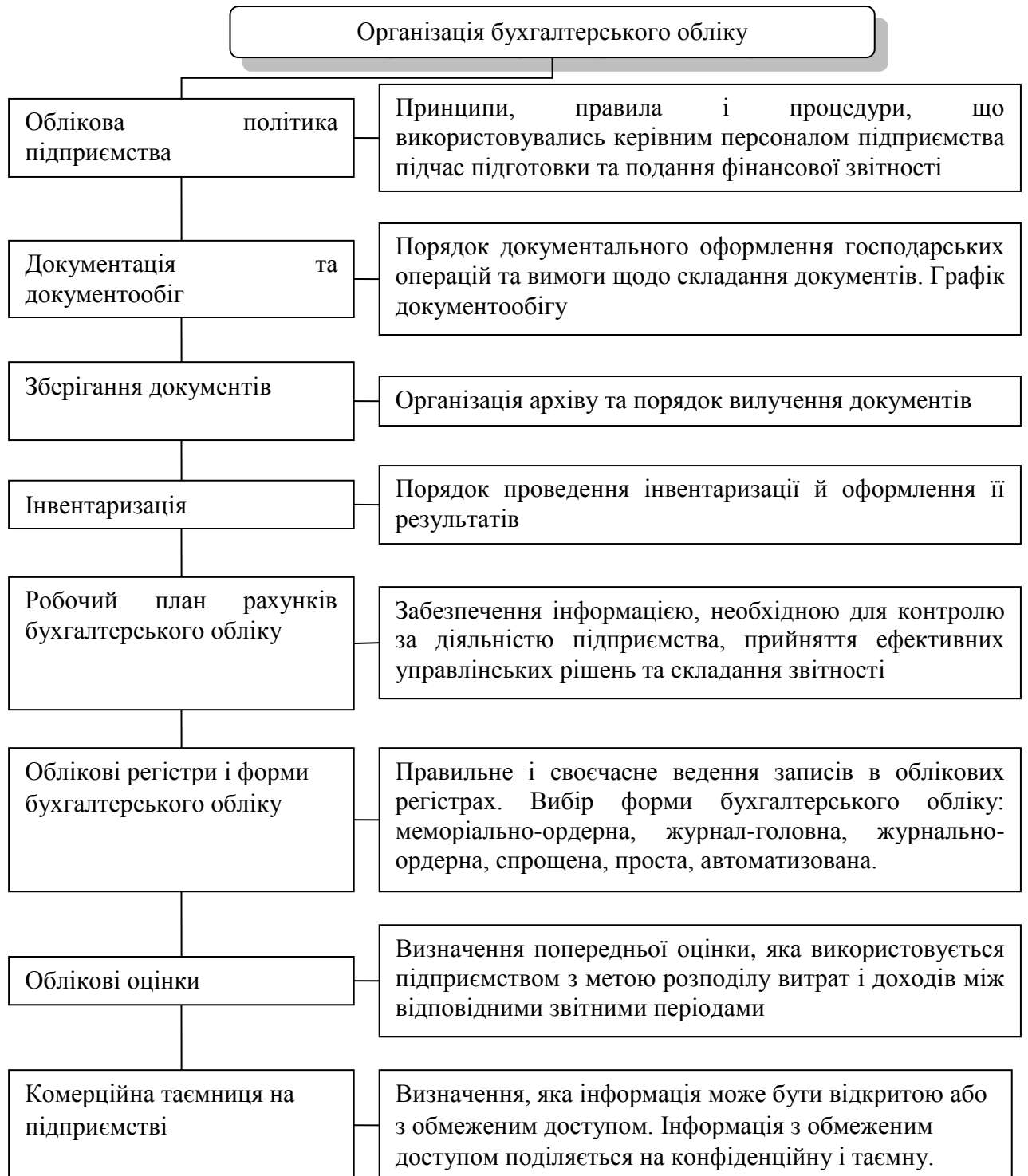

Рис. 2. Складові організації бухгалтерського обліку

Для обліку та узагальнення інформації про стан і рух статутного й іншого зареєстрованого капіталу, пайового капіталу підприємства відповідно до законодавства і установчих документів, а також внесків до оголошеного,

але ще не зареєстрованого статутного капіталу Планом рахунків призначено рахунок 40 "Зареєстрований (пайовий) капітал".

Рахунок 41 "Капітал у дооцінках" призначено для обліку і узагальнення інформації про дооцінки (уцінки) необоротних активів і фінансових інструментів, які відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються у складі власного капіталу і розкриваються у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід). Залишок на цьому рахунку зменшується у разі уцінки та вибуття зазначених активів, зменшення їх корисності тощо.

Для обліку додаткового капіталу призначено рахунок 42 "Додатковий капітал", на якому ведеться узагальнення інформації про суми, на які вартість реалізації випущених акцій перевищує їх номінальну вартість. Крім того, на рахунку 42 "Додатковий капітал" відображаються суми дооцінки необоротних активів безоплатно отриманих підприємством від інших юридичних або фізичних осіб та інші види додаткового капіталу.

Для узагальнення інформації про стан і рух резервного капіталу підприємства Планом рахунків призначено рахунок 43 "Резервний капітал", за кредитом якого відбувається створення резервів, а за дебетом – їх використання. Сальдо цього рахунка відображає залишок резервного капіталу на кінець звітного періоду, що дозволяє контролювати динаміку його зміни і дотримання мінімального розміру.

Для узагальнення інформації про формування і використання прибутку сільськогосподарського підприємства використовують рахунок 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)". На цьому рахунку ведеться облік нерозподілених прибутків (непокритих збитків) поточного та минулих років, а також використання в поточному році прибутку.

На рахунку 46 «Неоплачений капітал» підприємства узагальнюють інформацію про зміни у складі неоплаченого капіталу підприємства. За

дебетом даного рахунку відображається заборгованість засновників (учасників) господарського товариства за внесками до статутного капіталу підприємства, а за кредитом — погашення заборгованості за внесками до статутного капіталу.

Основними цілями аналізу власного капіталу в системі забезпечення фінансової безпеки підприємства є:

- виявлення основних джерел формування власного капіталу та визначення впливу їх змін на фінансову стійкість підприємства;
- визначення правових, договірних та фінансових обмежень у розпорядженні нерозподіленим прибутком;
- оцінка пріоритетності прав отримання дивідендів;
- виявлення пріоритетності прав власників під час ліквідації підприємства.

Проведений аналіз складу елементів власного капіталу дозволить виявити його основні функції: забезпечення безперервності діяльності; гарантія захисту капіталу, кредитів і відшкодування збитків; участь у розподілі отриманого прибутку; участь в управлінні підприємством.

Сума власного капіталу ПАТ «Укртатнафта» протягом 2017–2018 рр. зменшилась на 357 669 тис. грн. (або на 34,26%). Збільшилася сума непокритих збитків на 350 625 тис. грн. (або на 4,19%). Сума капіталу у дооцінках зменшилась на 7 044 тис. грн. (або на 0,23%).

Суми зареєстрованого капіталу, емісійного доходу та резервного капіталу протягом 2017–2018 рр. не зазнали змін. На 933 022 тис. грн. (або на 134,46%) зросла сума довгострокових зобов'язань і забезпечень.

Таке зростання було зумовлене збільшенням пенсійних зобов'язань на 23 125 тис. грн. (або на 7,02%) та інших довгострокових забезпечень на 976 196 тис. грн. (або на 100%) порівняно з базовим 2017 р. Сума поточних

зобов'язань та забезпечень також мала зменшилась на 1 499 172 тис. грн. (або на 13,77%).

У **третьому розділі** «Шляхи вдосконалення обліку і аналізу власного капіталу підприємства» розроблено шляхи удосконалення обліку та аналізу власного капіталу на підприємстві та сформовано систему внутрішньогосподарського контролю.

Внутрішній контроль, як функція управління, є засобом зворотного зв'язку між об'єктом управління й органом управління, інформуючи про дійсний стан об'єкта і фактичне виконання управлінських рішень.

Як функція управління, внутрішній контроль виконує такі завдання:

- надавати інформацію щодо процесів, які відбуваються діяльності суб'єкта господарювання;
- допомагати приймати найдоцільніші та ефективні рішення із загальних і спеціальних питань розвитку підприємства;
- оцінювати правильність прийнятих рішень, своєчасність і результативність їх виконання;
- своєчасно виявляти й усувати ті умови і фактори, які не сприяють ефективному веденню виробництва і досягненню поставленої мети;
- скоригувати діяльність суб'єкта господарювання або окремих його виробничих підрозділів;
- установити, які саме служби і підрозділи підприємства, а також напрями його діяльності сприяють досягненню поставленої мети і підвищенню результативності діяльності підприємства

Необхідність постійного здійснення внутрішнього контролю операцій з власним капіталом зумовлюється потребами власників та керівних органів підприємства в об'єктивній інформації про його поточний стан, резерви зростання, абсолютні розміри, структуру, достовірність облікових операцій та звітних показників та ризики, які виникають в підприємницькій діяльності

тощо. Створюючи систему внутрішнього контролю власного капіталу на підприємстві, необхідно чітко встановити його завдання та інформаційні джерела, визначити об'єкти, суб'єкти та контрольні процедури.

Під час здійснення контрольних процедур за операціями з власним капіталом необхідно використовувати як інформаційні, так і документальні джерела.

У процесі внутрішнього контролю перевіряють усі господарські операції в розрізі таких об'єктів власного капіталу: статутний капітал, додатково вкладений капітал, інший додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток, непокритий збиток, вилучений капітал, неоплачений капітал тощо.

Здійснюючи внутрішній контроль статутного капіталу, виходять із того, що він формується на основі внесків власників підприємства у вигляді грошових коштів, майна, нематеріальних активів у розмірах, визначених установчими документами. Кожний внесок підтверджується документами, де обов'язково роблять посилання на формування статутного капіталу.

Рекомендуємо організувати контроль кругообігу капіталу, який буде представляти методика внутрішнього контролю компонентів та етапів кругообігу капіталу на всіх рівнях ієрархічного управління підприємством.

У цілому процес внутрішнього контролю здійснюється за організаційним, методичним та результативним етапами, що забезпечують формування системи внутрішнього контролю кругообігу капіталу (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика етапів здійснення внутрішнього контролю кругообігу капіталу

Етапи	Зміст процедур
Організаційний	вибір суб'єктів контролю; розробка робочих документів щодо здійснення внутрішнього контролю; інформаційне забезпечення роботи суб'єктів внутрішнього контролю;

Методичний	вибір прийомів здійснення внутрішнього контролю та способів його проведення; підготовка об'єктів, що складають кругообіг капіталу; застосування методичних прийомів і способів документального та фактичного контролю на стадіях кругообігу капіталу
Результативний	оформлення результатів внутрішнього контролю кругообігу капіталу; оцінка організації та ефективності здійснення внутрішнього контролю; узагальнення результатів контролю; прийняття рішень за результатами внутрішнього контролю кругообігу капіталу;

У системі внутрішнього контролю діяльності підприємства необхідно більше уваги приділяти розвитку підсистеми внутрішнього контролю власного капіталу. Разом з тим, необхідно розробити та рекомендувати для використання підприємствами методику контролю операцій з власним капіталом і оформлення його результатів.

У нових умовах господарювання стрімко зростає роль інформаційної бази, яка за змістом, методами доступу до неї користувачів і можливостями обміну даними між користувачами різних рівнів управління має відповідати вимогам господарювання.

Розглянуто організацію та методику аудиту установчих документів та розрахунків з засновниками в умовах використання інформаційної системи «ІС:Підприємство».

В таблиці 3 наведено задачі аудиту установчих документів та розрахунків з засновниками в комп'ютерній системі обліку.

Таблиця 3

Задачі аудиту установчих документів та розрахунків з засновниками

Задачі аудиту установчих документів та розрахунків з засновниками	Документи, що використовуються для реалізації даної задачі в комп'ютерній бухгалтерії
1	2
➤ склад засновників підприємства	Довідник «Контрагенти»
➤ своєчасність надходження	Документ «Операція»

<p>внесків до статутного капіталу;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ розмір і форми часток засновників у статутному капіталі; ➤ правильність оформлення документів про внески засновників сільськогосподарського підприємства до статутного капіталу. 	<p>Документ «Прибутковий касовий ордер» Документ «Банківська виписка» Документ «Прибуткова накладна» Журнал операцій</p>
--	--

При проведенні аудиту в умовах автоматизованої інформаційної системи необхідно перевірити наступні документи:

- документи, пов'язані із створенням підприємства (свідоцтво про державну реєстрацію, довідки про прийняття на облік у податковому органі, про реєстрацію в органі статистики та відповідних державних цільових фондах тощо);
- документи, що підтверджують право власності на майно, яке є внеском до статутного капіталу, свідоцтво про право власності на нерухомість, земельні ділянки, транспортні засоби, інтелектуальну власність та ін.;
- наказ про облікову політику підприємства;
- первинні документи з обліку власного капіталу та забезпечення зобов'язань;
- облікові реєстри;
- аудиторські висновки та інша документація;
- звітність.

Досвід показує, що при проведенні аудиту використовуються існуючі програми бухгалтерського обліку, юридичні бази даних, програми аналізу фінансово-господарської діяльності, деякі інші спеціалізовані програми.

Важливу роль при проведенні аудиту відіграє автоматизація завдань,

які необхідно вирішити аудиторю при перевірці в умовах програмного забезпечення. За допомогою цих засобів аудитор здійснює перевірку облікової інформації, моделювання та аналіз з метою з'ясування її повноти та достовірності

ВИСНОВКИ

Результати проведених досліджень дозволяють зробити ряд висновків та внести конкретні пропозиції.

1. Капітал має юридичне і економічне значення. Юридичне значення капіталу полягає передусім в тому, що його розмір визначає межі мінімальної матеріальної відповідальності, які суб'єкт господарювання має за своїми зобов'язаннями. Економічна роль власного капіталу полягає в забезпеченні підприємства власними фінансовими ресурсами, необхідними як для початку, так і для продовження реальної господарської діяльності. Дослідження теоретичних аспектів обліку та аналізу власного капіталу довело багатозначність даної економічної категорії та визначило необхідність подальшого з'ясування його ролі у виробничому процесі, місце у складі господарських ресурсів підприємства та сутності в контексті бухгалтерського обліку.

2. Капітал – це одна з найбільш проблемних категорій, дослідження якої економісти проводили на основі існуючих господарських відносин, чим і пояснюється різноманітність поглядів на сутність капіталу. В міжнародній практиці ведення бухгалтерського обліку власний капітал розглядається як капітал, вкладений акціонерами компанії, і включає два джерела: вкладений капітал – інвестиції акціонерів компанії; накопичений нерозподілений прибуток, який реінвестований в бізнес.

Необхідно робити коректування з використанням найбільш зваженого підходу до обчислення поточного стану капіталу, що називається "чистими

активами" підприємства. У той же час роль і значення даного показника у веденні бізнесу розкриті недостатньо, і про чисті активи, як правило, мова йде тільки як про показник для оцінки ступеня ліквідності підприємства і визначення можливості виплати дивідендів акціонерам.

3. Із всього наведеного, слід відмітити актуальність методів обліку власного капіталу. На нашу думку, чітко обрані методи обліку та оцінки власного капіталу, розв'язують ряд проблематичних питань, що складаються на підприємствах на будь-якому етапі їхньої діяльності.

4. Досліджуване публічне акціонерне товариство «Транснаціональна фінансово-промислова нафтова компанія «Укртатнафта» є найсучаснішим нафтопереробним комплексом України, який має найбільшу глибину переробки в країні та здатний переробляти різні види нафтової сировини.

Організаційна структура ПАТ «Укртатнафта» складається з апарату управління, якому підпорядковуються відокремлені структурні підрозділи підприємства: управління, відділи, цехи, виробництва, служби і підрозділи ПАТ. Організаційна структура ПАТ являє собою системну організацію всіх зазначених складових структури, підпорядкованість та підзвітність один одному і вищому органу управління, а також набір координаційних і інформаційних зв'язків, порядок розподілу функцій управління по різних рівнях і підрозділам управлінської ієрархії.

Чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 2 622 326 тис.грн., проте собівартість реалізованої продукції збільшилась на 7 005 644 тис.грн. Інші операційні доходи підприємства зросли майже на 146,05%, що в абсолютному значенні склало 795 388 тис.грн..

5. У системі внутрішнього контролю діяльності підприємства необхідно більше уваги приділяти розвитку підсистеми внутрішнього контролю власного капіталу. Разом з тим, необхідно розробити та

рекомендувати для використання підприємствами методика контролю операцій з власним капіталом і оформлення його результатів.;

6. Основними критеріями оптимальності структури капіталу має бути фінансова рентабельність власного капіталу, середньозважена вартість капіталу та рівень фінансового ризику.

Отже, фінансовим менеджерам необхідно вжити термінових заходів щодо оптимізації структури капіталу ПАТ «Укртатнафта» на користь більш стабільних джерел фінансування, що сприятиме підвищенню рівня фінансової стійкості. Сформульовані правильні і чіткі підходи до аналізу власного капіталу підприємства дозволять внутрішнім і зовнішнім користувачам отримувати актуальну інформацію. Таким чином облікова та аналітична система буде сформована більш раціонально, яка дасть можливість максимізації прибутку, мінімізацію витрат та забезпечення фінансової безпеки підприємств.

7. Підприємства повинні на перше місце ставити особистість, інтелект, тобто те, від чого залежить його розвиток та безперервність діяльності на високому рівні.

Також, підприємства повинні чітко визначати цілі, порядок та умови збільшення (зменшення) власного капіталу, порядок формування резервного капіталу, порядок формування та використання додаткового капіталу, методику здійснення реінвестицій у корпоративні права, чітко визначати порядок оподаткування операцій, які пов'язані із збільшенням (зменшенням) статутного капіталу тощо.

Досвід показує, що при проведенні аудиту використовуються існуючі програми бухгалтерського обліку, юридичні бази даних, програми аналізу фінансово-господарської діяльності, деякі інші спеціалізовані програми.

Важливу роль при проведенні аудиту відіграє автоматизація завдань, які необхідно вирішити аудитору при перевірці в умовах програмного

забезпечення. За допомогою цих засобів аудитор здійснює перевірку облікової інформації, моделювання та аналіз з метою з'ясування її повноти та достовірності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Некрасова В.О. Особливості обліку власного капіталу // В.О. Некрасова // Студентські наукові студії. – Молодіжний науковий журнал. – Миколаїв: 2020 (подано до друку).

АНОТАЦІЯ

Некрасова В.О. Облік та аналіз власного капіталу підприємства.– Рукопис.

Магістерська робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, МОН України, Миколаїв, 2020.

Магістерська робота присвячена науковому обґрунтуванню теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації обліку та аналізу власного капіталу на підприємстві.

Згідно поставленої мети в роботі розкрито теоретичні аспекти обліку та аналізу власного капіталу підприємства; визначено особливості класифікації власного капіталу відповідно до вимог вітчизняних та міжнародних стандартів обліку; досліджено методологію аналізу власного капіталу на підприємстві; надано загальну організаційно-економічну характеристику

ПАТ «Укртатнафта»; опрацьовані основні аспекти організації і методики бухгалтерського обліку та аналізу власного капіталу на підприємстві.

В результаті в роботі запропоновано рекомендації щодо обліку і аналізу власного капіталу підприємства. Формування системи внутрішньогосподарського контролю дозволить контролювати формування достатнього обсягу капіталу для необхідних темпів економічного розвитку підприємства, забезпечить умови для досягнення максимальної дохідності капіталу при запланованому рівні фінансового ризику. Надано пропозиції, щодо удосконалення обліку і аналізу власного капіталу в умовах комп'ютерних систем.

Ключові слова: власний капітал, облік, аналіз, контроль.

ABSTRACT

Nekrasova V.O. Accounting and analysis of the equity of the enterprise. - Manuscript.

Master's work on obtaining an educational qualification level of master's degree in specialty 071 «Accounting and taxation» – Petro Mohyla Black Sea National University, MES of Ukraine, Mykolaiv, 2020.

The master's thesis is devoted to the scientific substantiation of theoretical provisions and the development of practical recommendations for improving the organization of accounting and analysis of equity at the enterprise.

In accordance with the stated goal, the theoretical aspects of accounting and analysis of the company's equity are disclosed; the peculiarities of classification of equity according to the requirements of national and international accounting standards; methodology of equity analysis at the enterprise is investigated; general

organizational and economic characteristics of PJSC “Ukratnafta” are given; main aspects of organization and methodology of accounting and analysis of equity at the enterprise are elaborated.

As a result, the paper offers recommendations for accounting and analysis of the company's equity. Formation of an internal control system will allow to control the formation of sufficient amount of capital for the necessary rates of economic development of the enterprise, will provide the conditions for achieving the maximum return on capital at the planned level of financial risk. Suggestions are made to improve accounting and equity analysis in computer systems.

Keywords: equity, accounting, analysis, control.